

PLANLAMA SÜRECİ

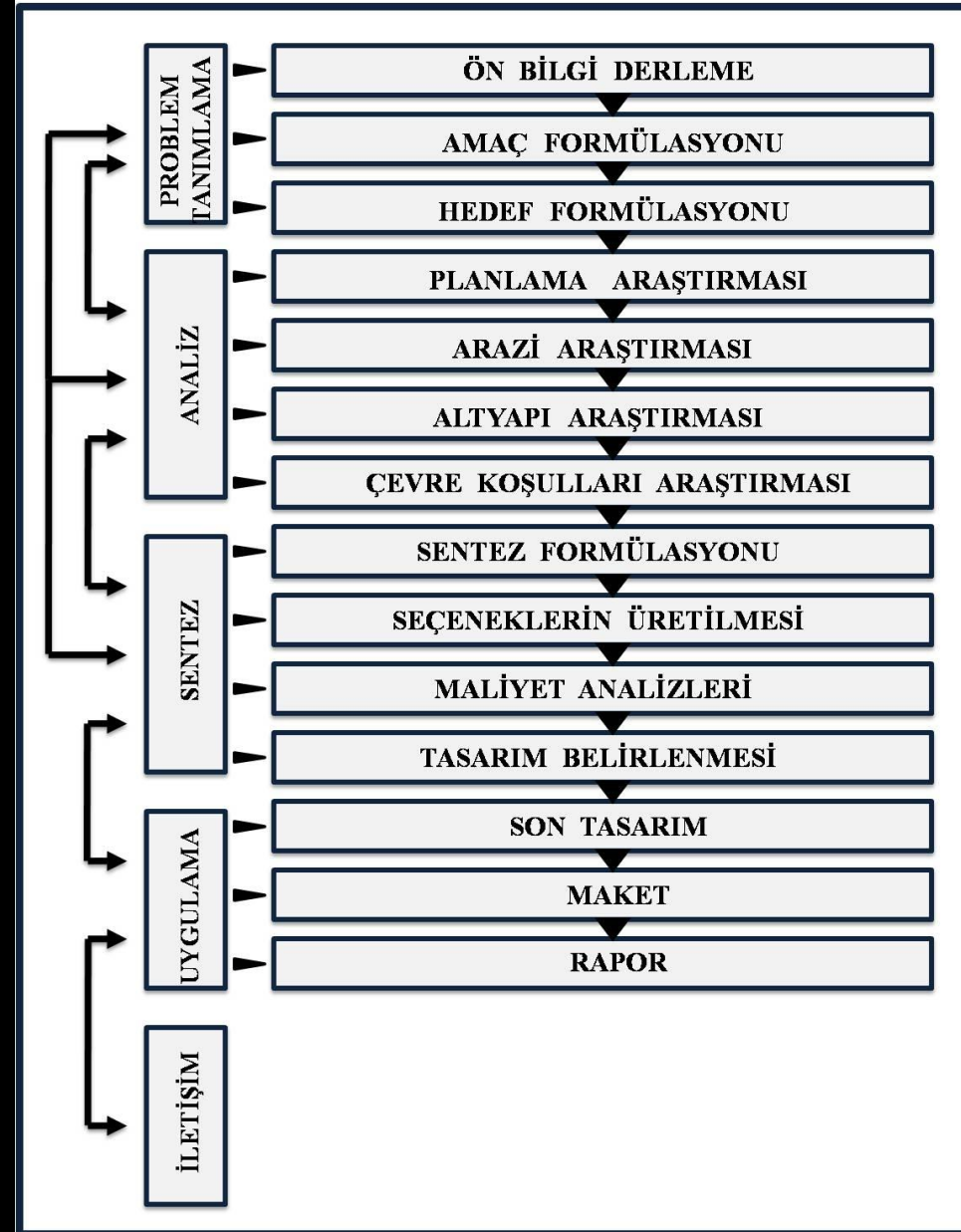
Planlama Sürecinin Temel Adımları

1. Rasyoneldir,
2. Sistemik bir yapı taşır,
3. Sürekli dir,
4. Döngüseldir.

PLANLAMA SÜRECİ

- Planlama alan sınırların belirlenmesi + problemi tanımlama
- Veri toplama
- Analiz
- Sentez
- Değerlendirme
- Alternatifli plan üretme
- En uygulanabilir planın seçilmesi
- Geri besleme-İzleme

1. VERİ TOPLAMA

- * DOĞAL YAPIYA İLİŞKİN BİLGİLER
- * SOSYO-EKONOMİK YAPIYA İLİŞKİN BİLGİLER
- * ÇEVRE VERİLERİ

YAZILI KAYNAKLAR
İSTATİSTİKLER
TESPİT ve GÖZLEM
ANKET
MÜLAKAT

ANALİZ

DOĞAL YAPI ANALİZLERİ

- * EŞYÜKSELTİ,
- * EĞİM YÜZDESİ,
- * EĞİM YÖNÜ / YÖNELİŞ,
- * JEOLojİK YAPI,
- * BİTKİ ÖRTÜSÜ,
- * SU

KAYNAKLARI,.....vb.

HANGİ
COĞRAFYADA
?.....

ANALİZ 1

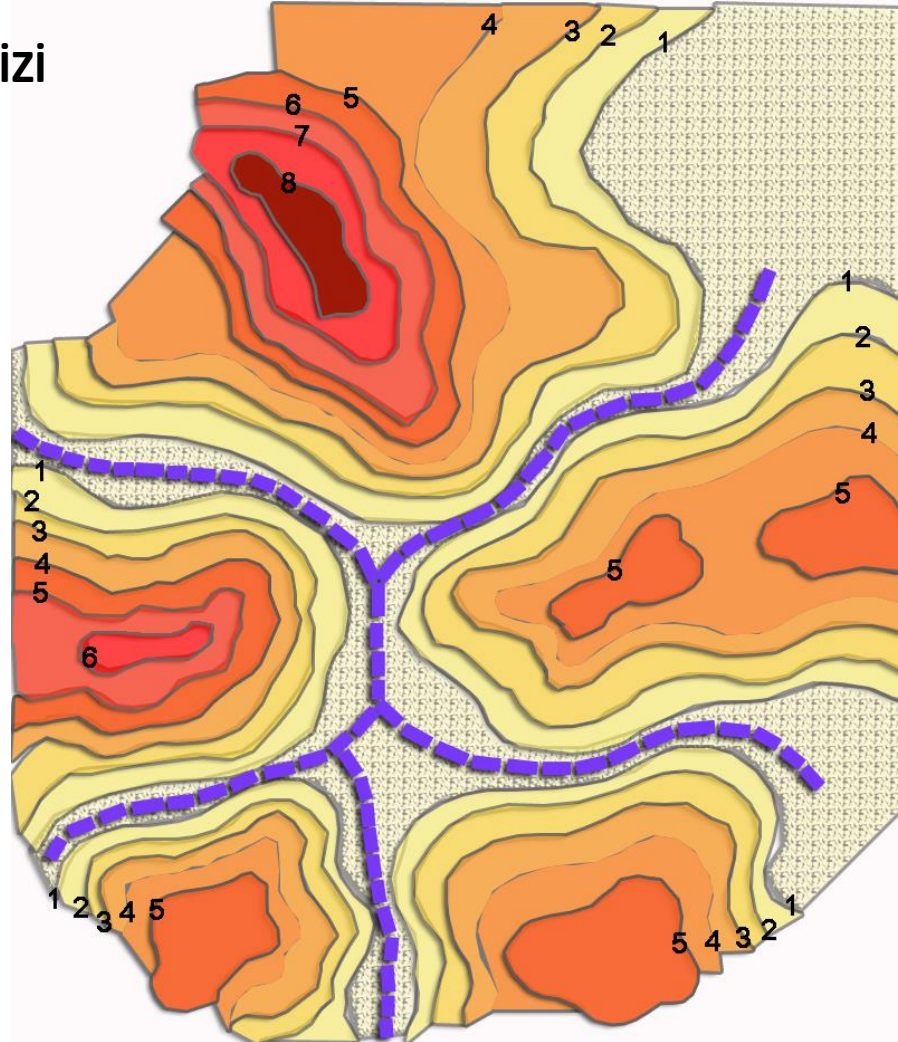
- DOĞAL YAPI

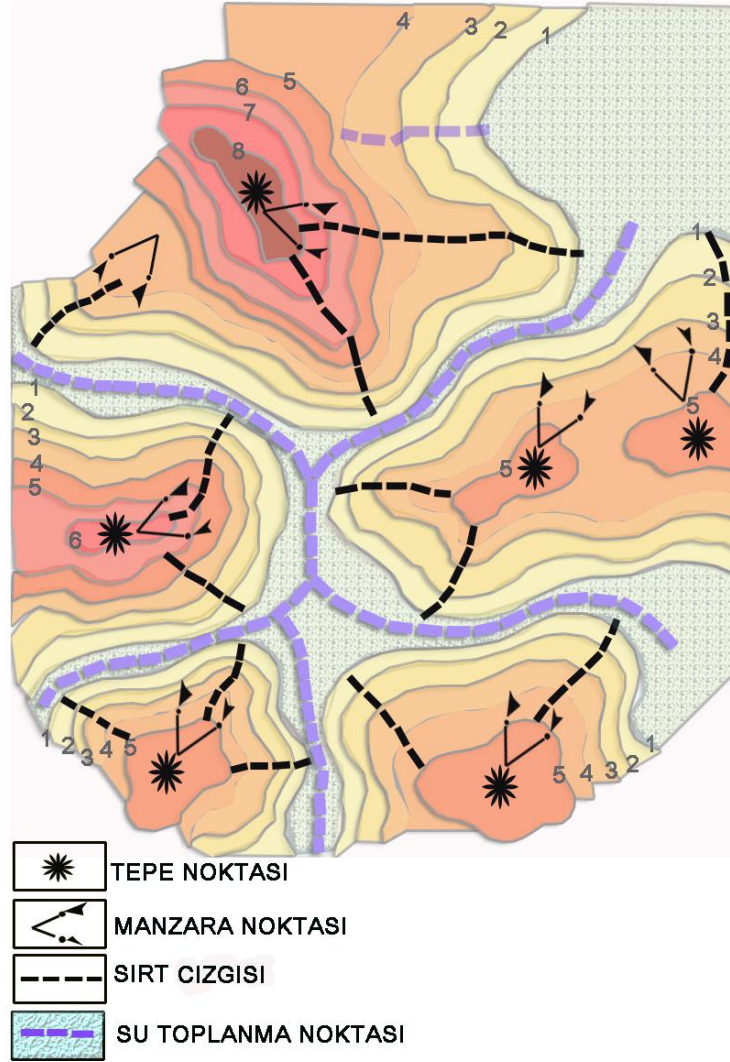
- Topoğrafya – rölyef, eşikler (kayalık alanlar, şevler, kumullar, bataklıklar, orman alanları, 1. derece tarım toprakları, meralar, kıyı alanları, sulak alanlar, su havzaları...),
- Güneşlenme,
- Eğim,
- Rüzgar analizi,
- Jeolojik, hidrolojik yapı,
- Su yüzeyleri, kıyı alanları,
- Bitki örtüsü,
- .....

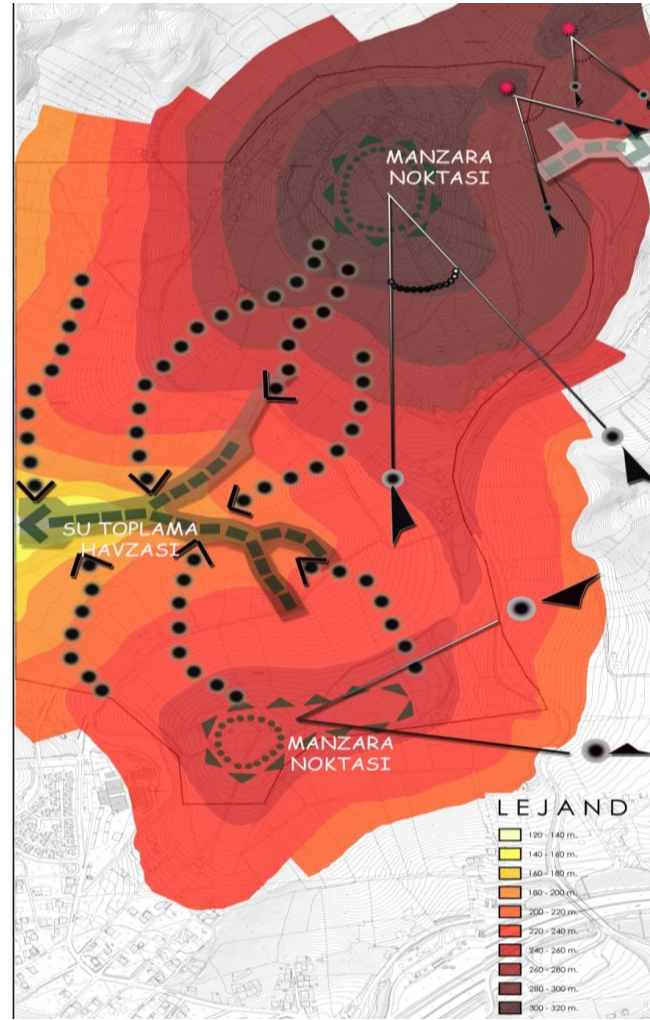

EŞ YÜKSELTİ ANALİZİ

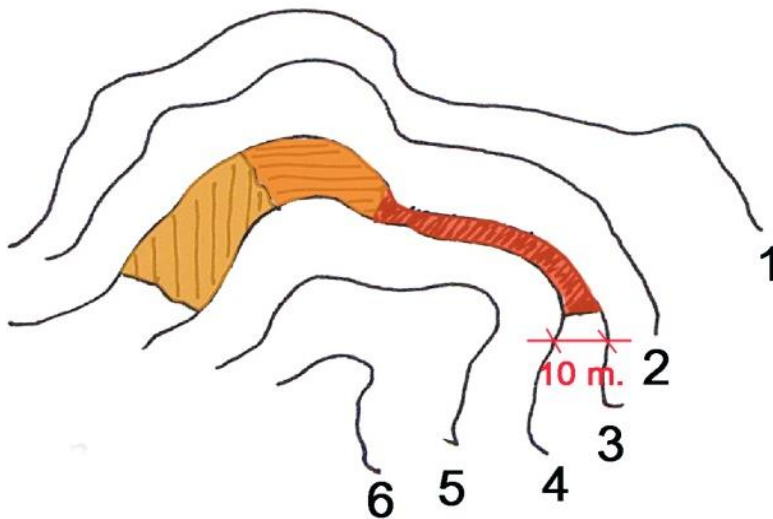
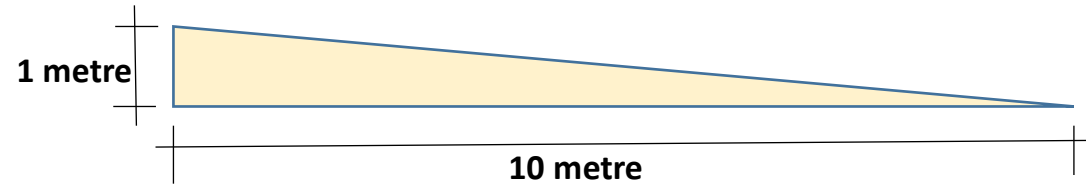
Kotlar,
Rölyef;
Tepeler,
Sırtlar,
Vadiler,
Su toplanma alanları,
Manzara noktaları,
...

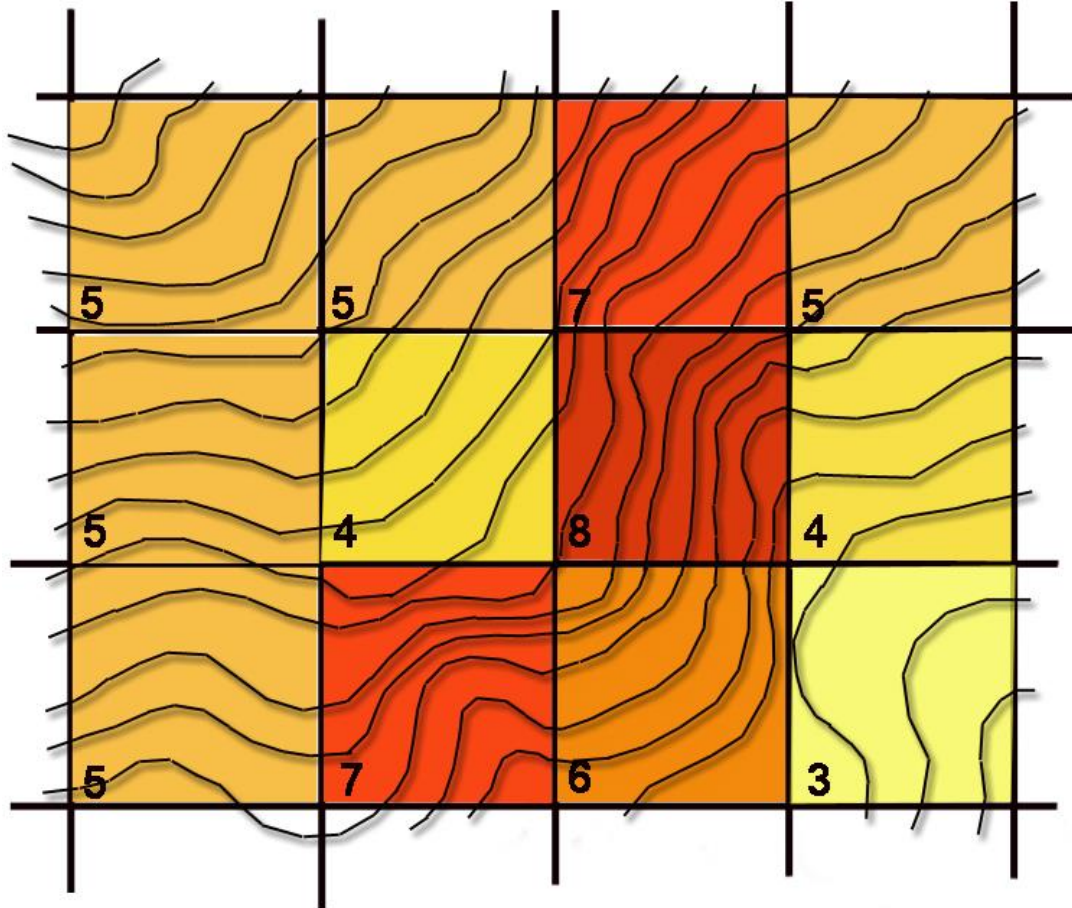
EĞİM ANALİZİ – 1. yöntem

$$\begin{array}{rcl} 10 \text{ m.} & & 1 \text{ m.} \\ 100 \text{ m.} & & x \\ \hline x = 100 * 1 / 10 \\ x = \% 10 \end{array}$$

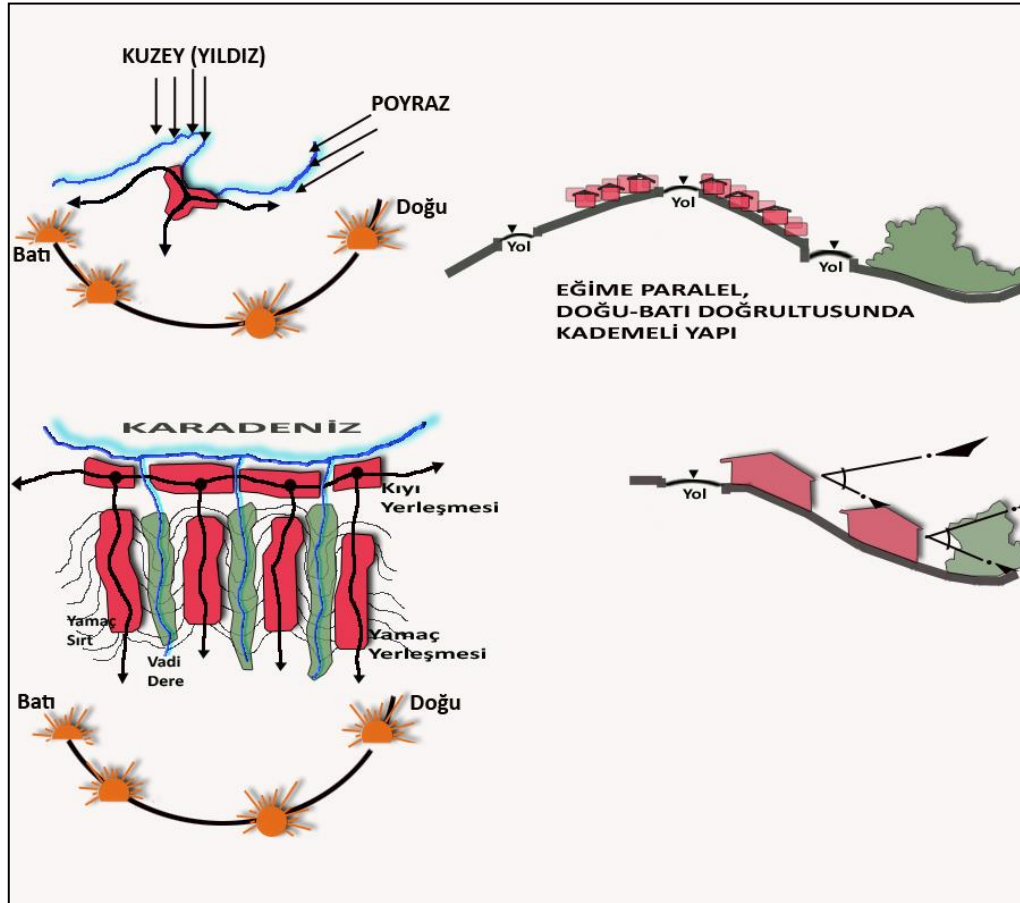
% 0-5
% 6-10
% 11-15
% 16-20
% 20+

EĞİM ANALİZİ – 2. yöntem

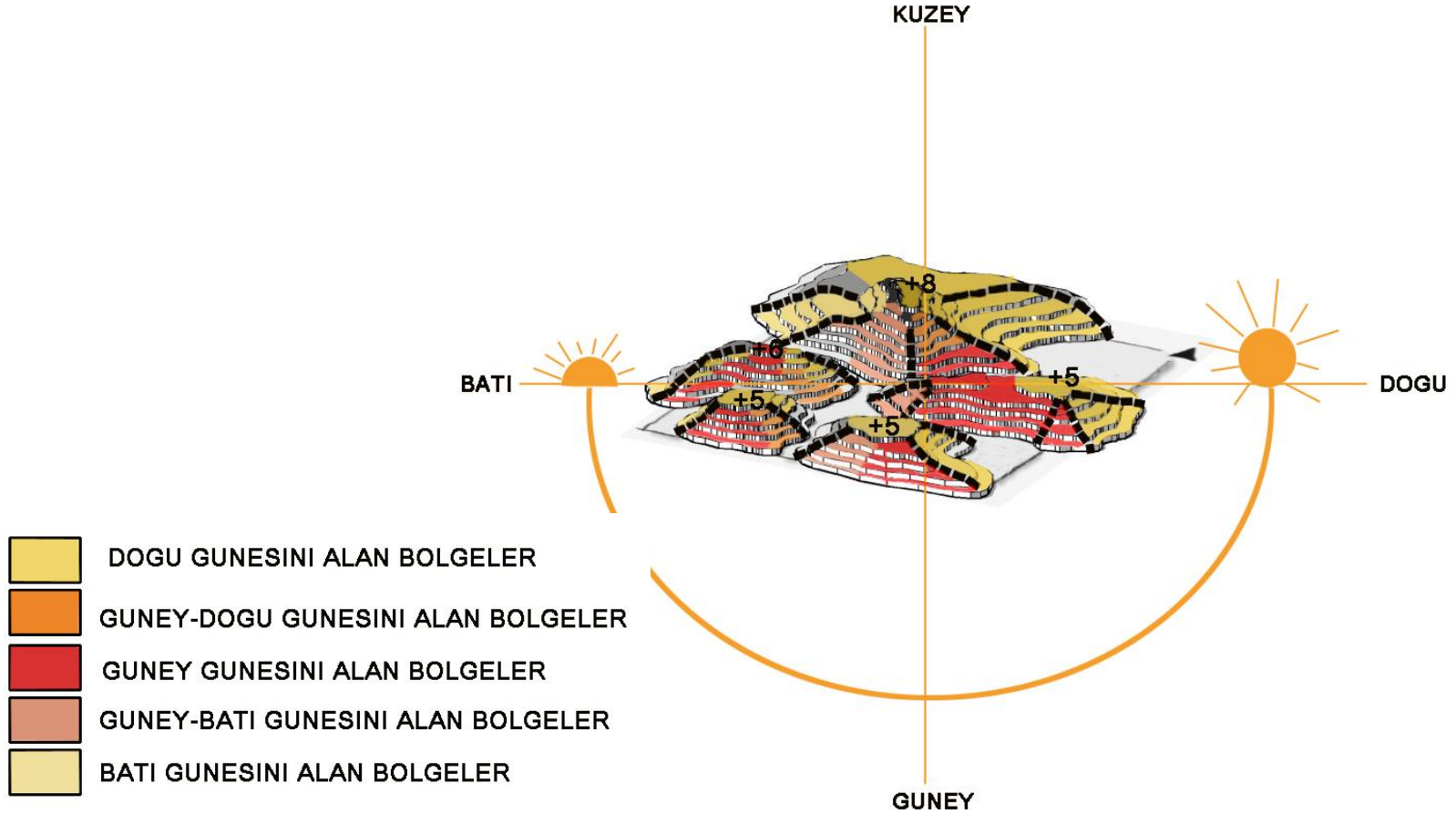

İKLİM ELEMANLARI: GÜNEŞ, RÜZGAR, YAĞIŞ, NEM

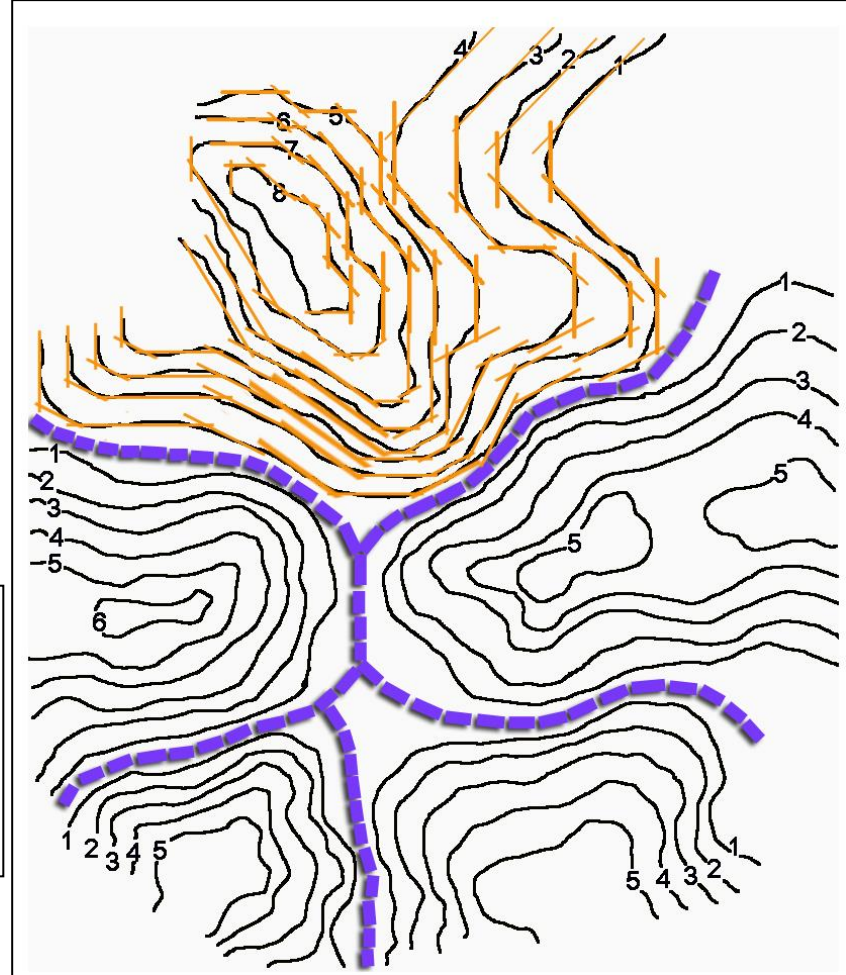

GÜNEŞLENME / YÖNELİŞ / BAKI ANALİZİ

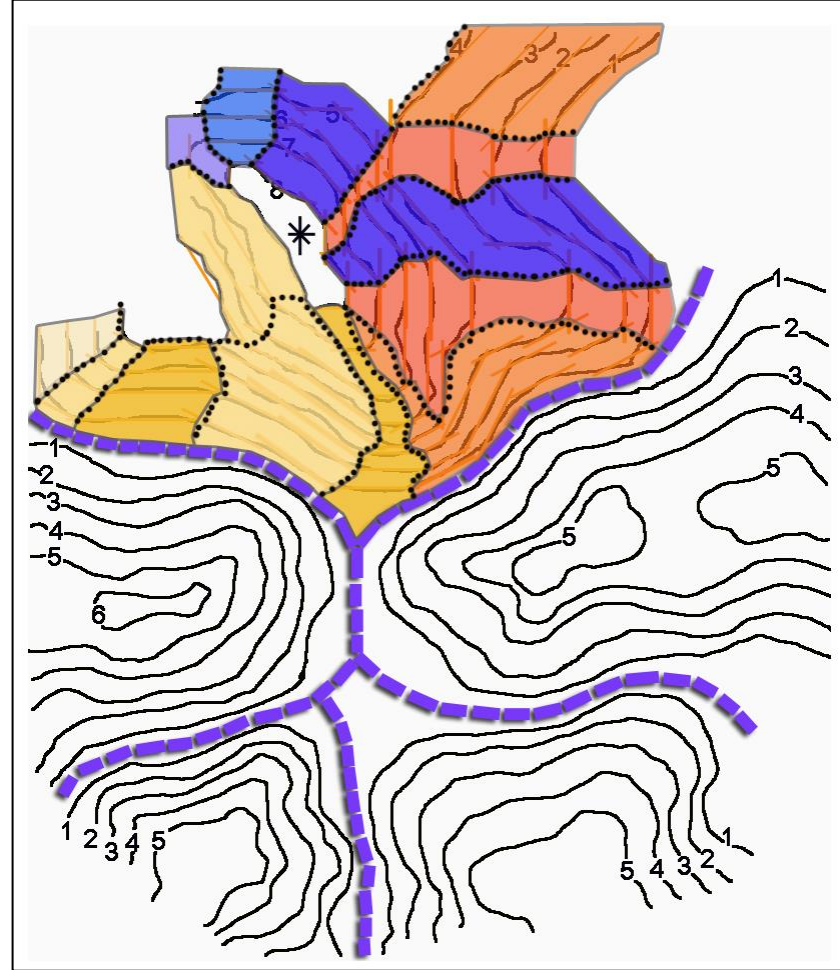
GÜNEŞLENME / YÖNELİŞ / BAKI ANALİZİ

	DOĞU BAKISI		BATI BAKISI
	GÜNEY-DOĞU BAKISI		KUZЕЙ-BATI BAKISI
	GÜNEY BAKISI		KUZЕЙ BAKISI
	GÜNEY-BATI BAKISI		KUZЕЙ-DOĞU BAKISI

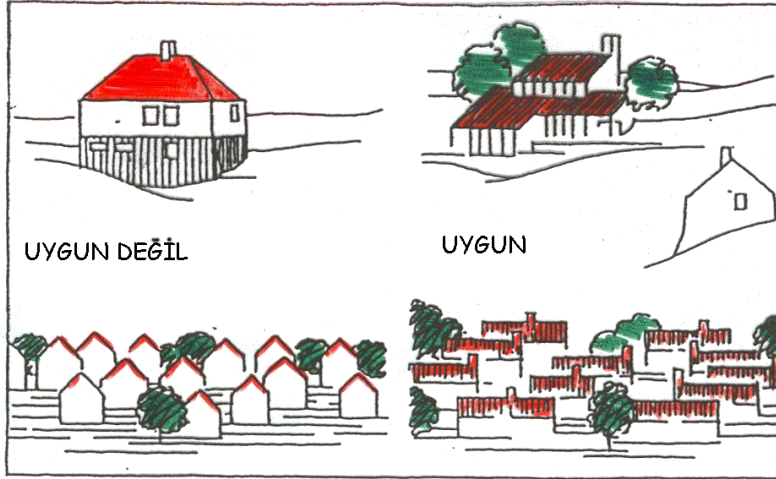
GÜNEŞLENME / YÖNELİŞ / BAKI ANALİZİ

	DOĞU BAKISI		BATI BAKISI
	GÜNEY-DOĞU BAKISI		KUZUY-BATI BAKISI
	GÜNEY BAKISI		KUZUY BAKISI
	GÜNEY-BATI BAKISI		KUZUY-DOĞU BAKISI

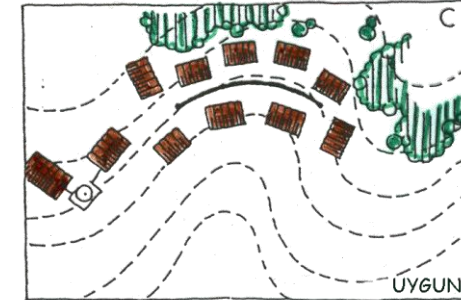
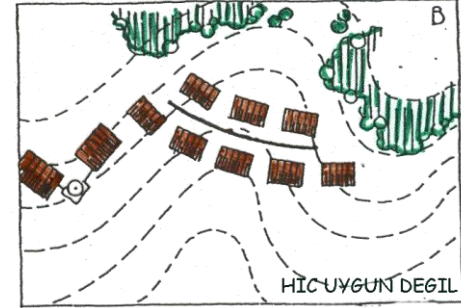
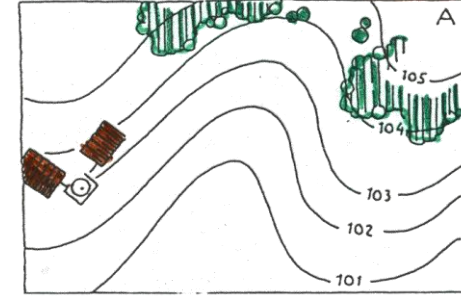

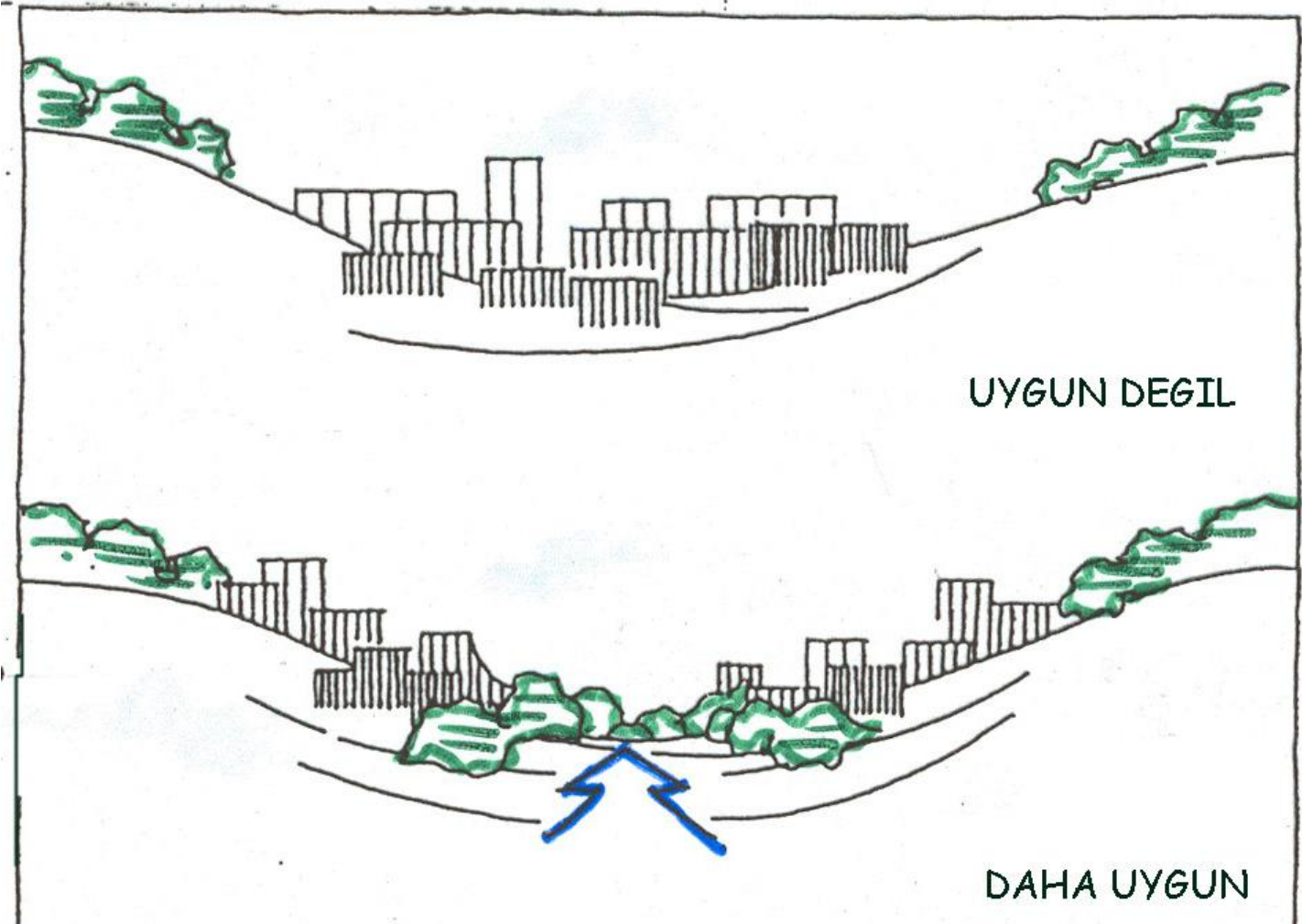
Topoğrafya ve mekan ilişkisi

Yapıların ve dokuların topoğrafyaya uygunluğu...

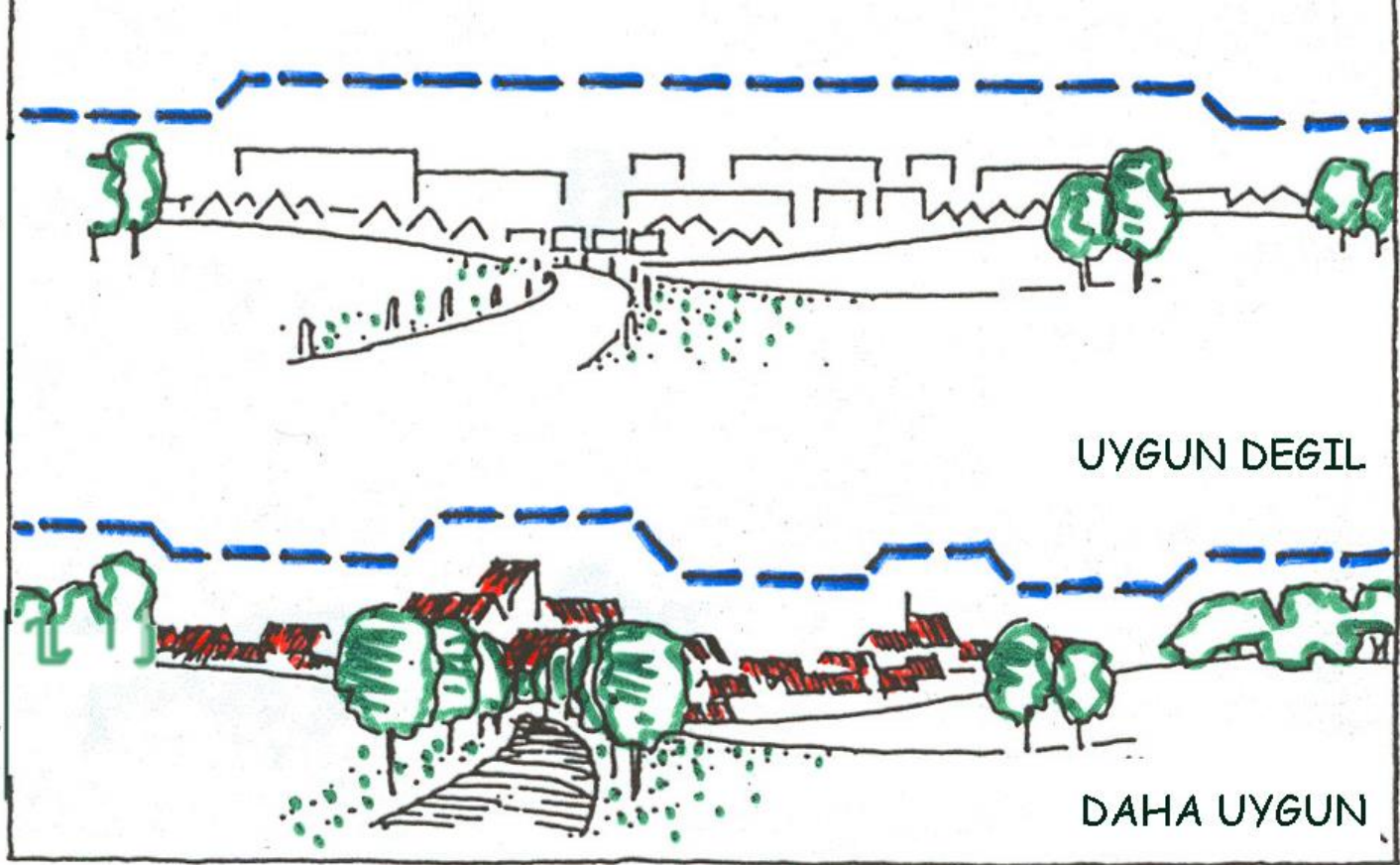
... bağlı olarak ulaşım mekanlarının da topoğrafyaya uygun olmasını sağlarken, aynı zamanda her birimin eşit derecede ışık ve hava almasına olanak verir.

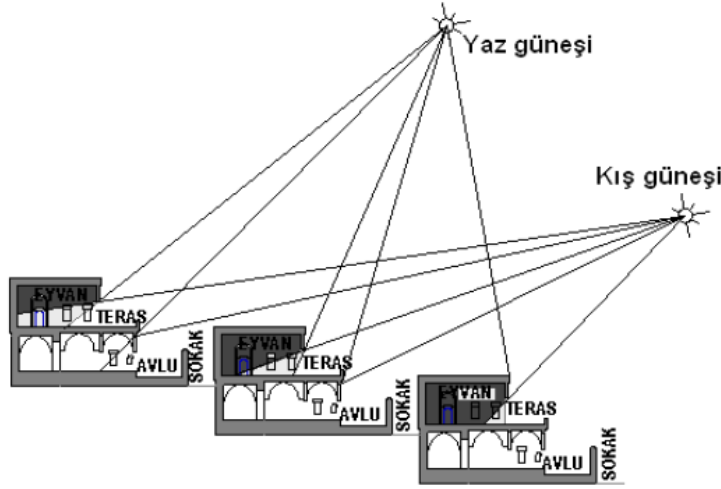

UYGUN DEGIL

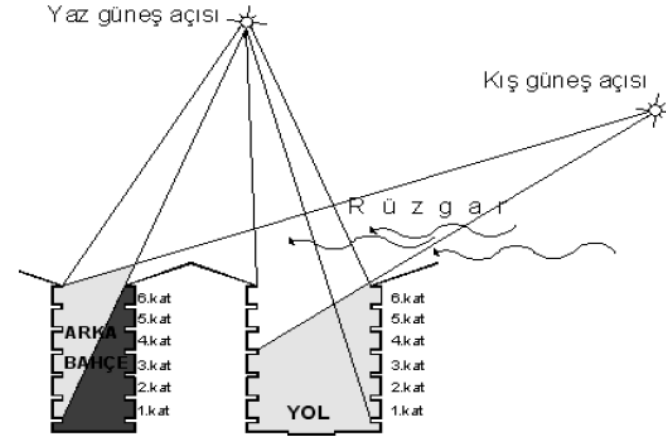
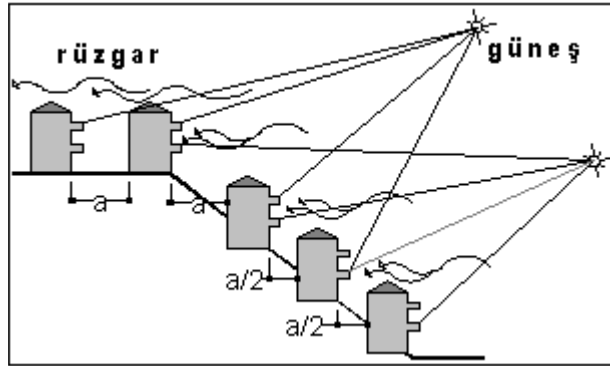
DAHA UYGUN

Güneşlenme ve mekan ilişkisi

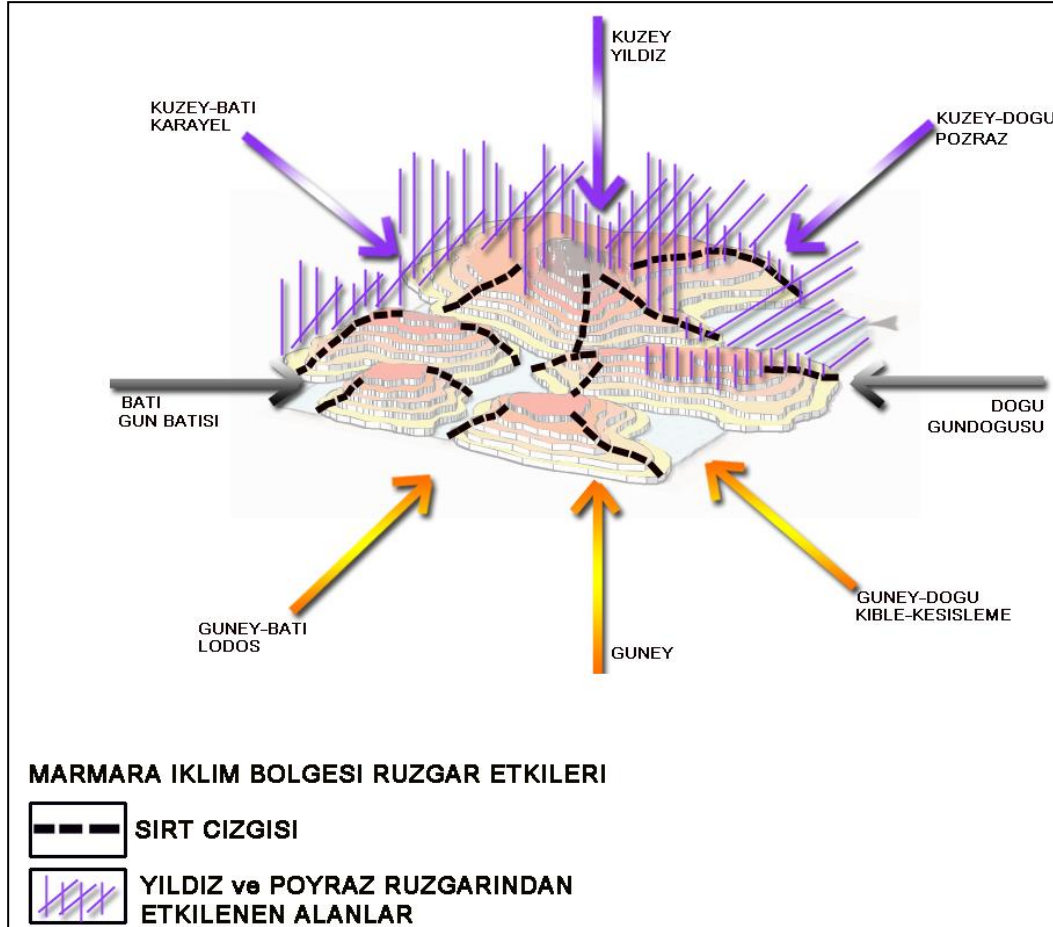
Şekil 10. Geleneksel Mardin evinin kış ve yaz güneşi altında güneş ve gölge ilişkisi

Şekil 11. Mardin'deki yeni konutun kış ve yaz güneşi altında güneş ve gölge ilişkisi

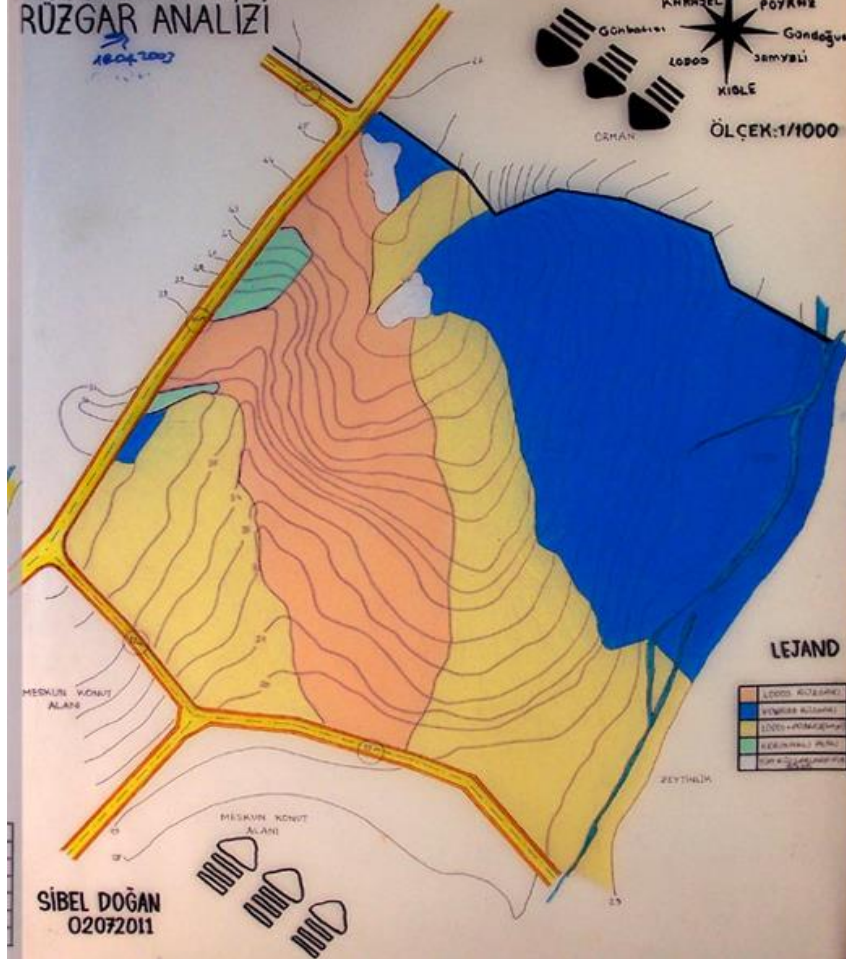

RÜZGAR ANALİZİ

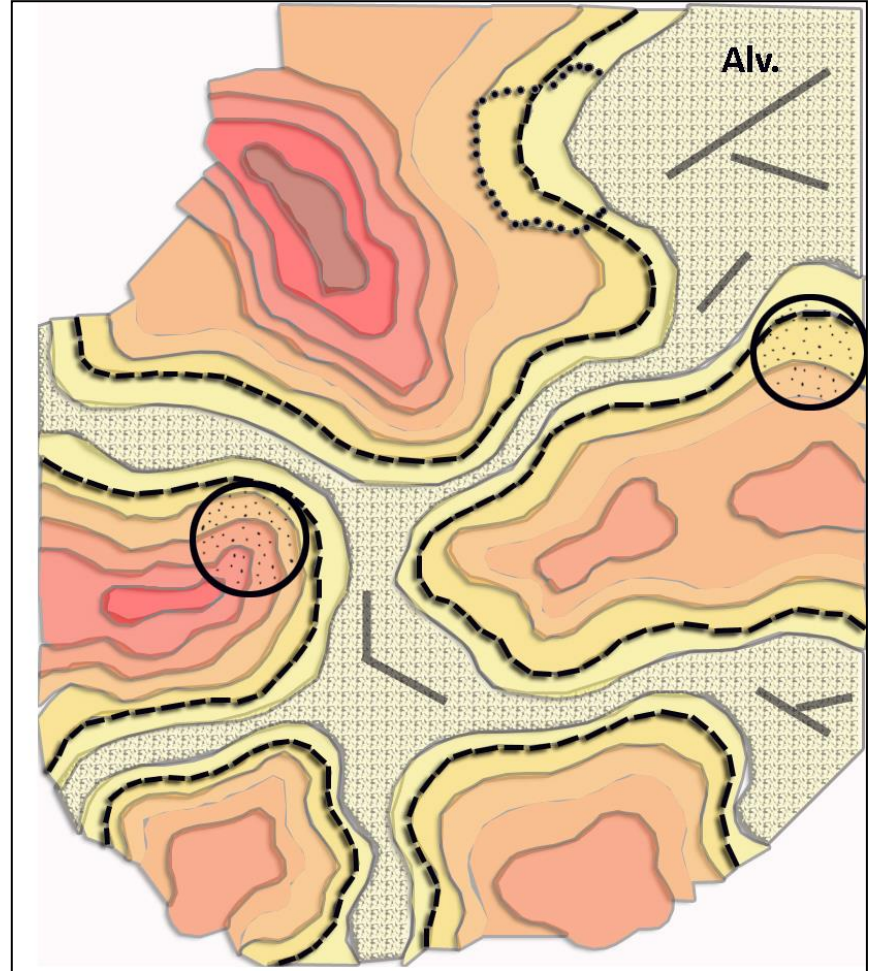

YTÜ MİMARLIK FAKÜLTESİ
 ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ
 ERDEKTE TOPLU KONUT TASARIMI
 PLANLAMA-2
 RÜZGAR ANALİZİ

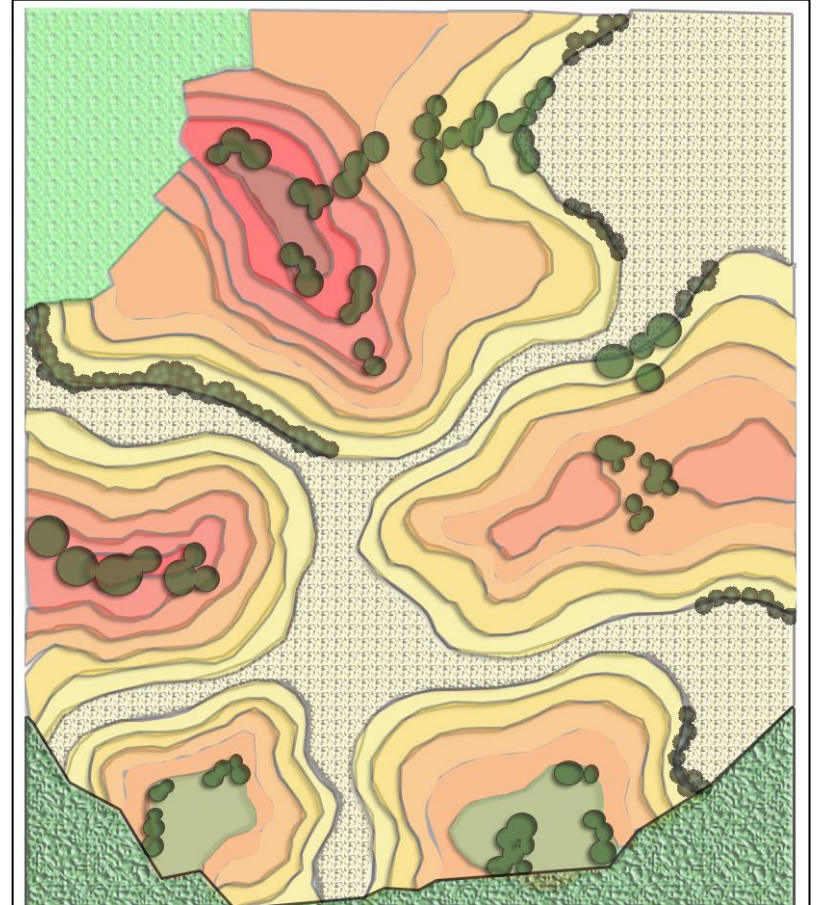
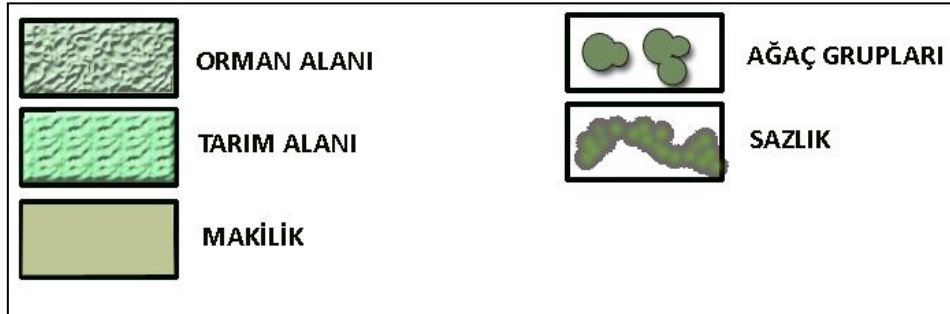
16.04.2007

JEOLOJİK YAPI ANALİZİ

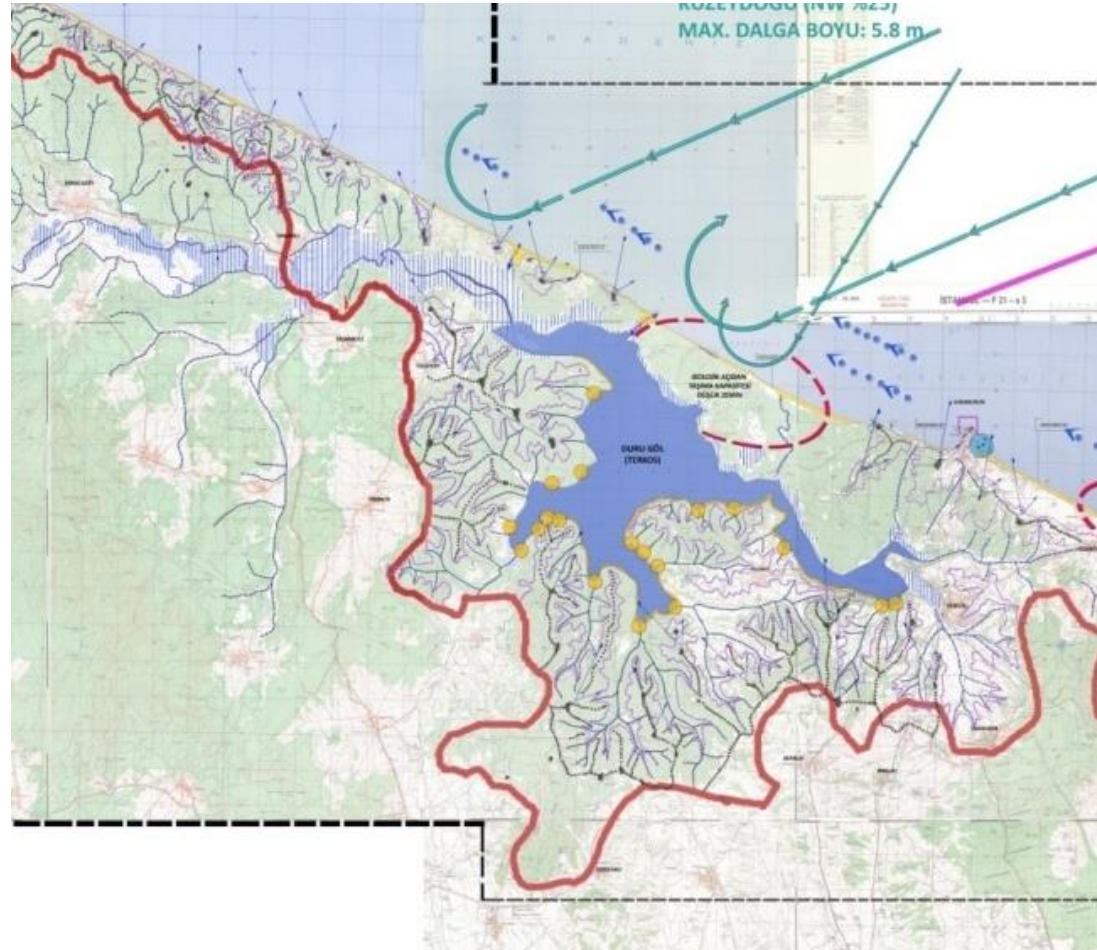

BİTKİ ÖRTÜSÜ ANALİZİ

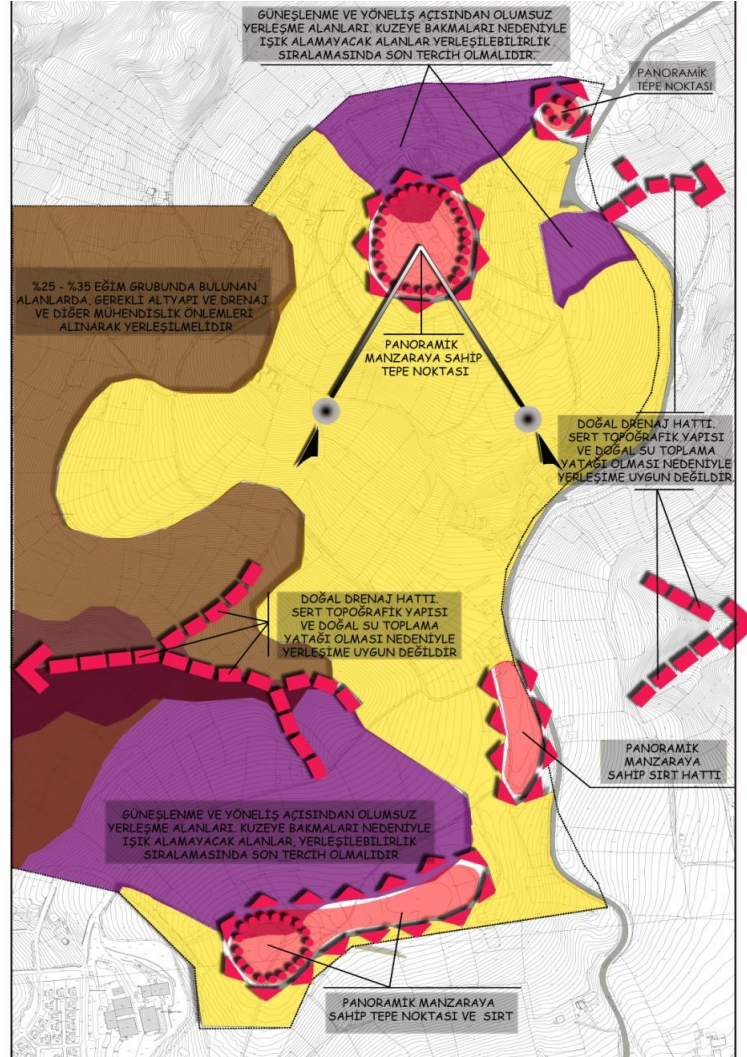
HİDROLOJİK YAPI ALANIZİ:

YER ALTI ve YERÜSTÜ SU KAYNAKLARI

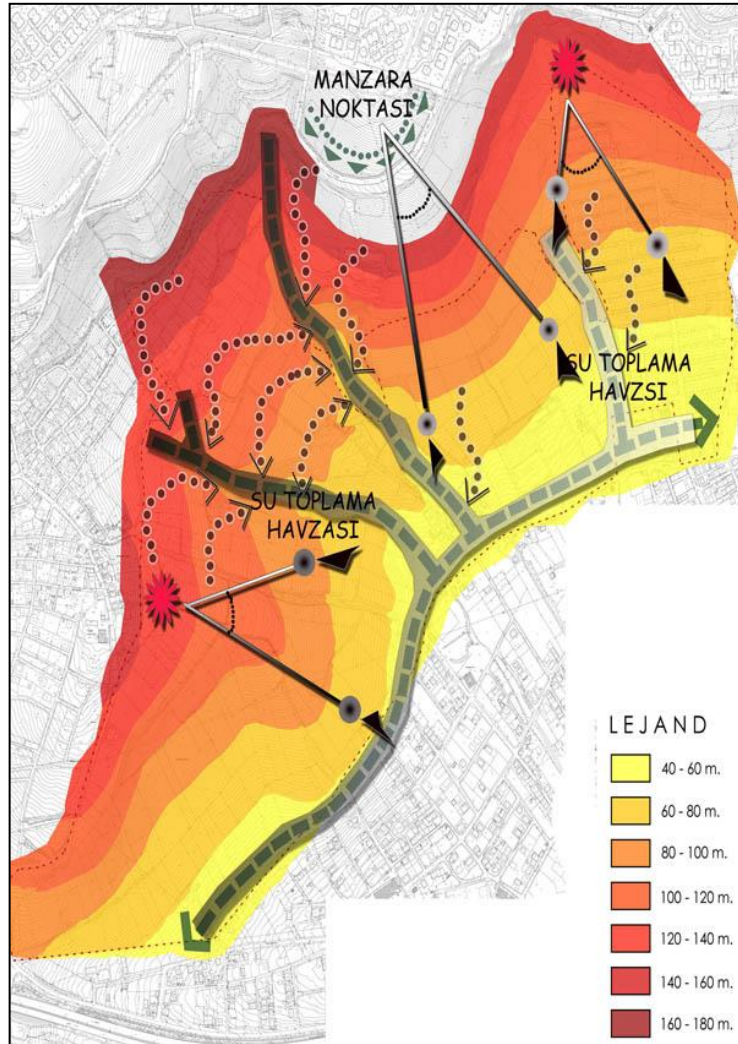

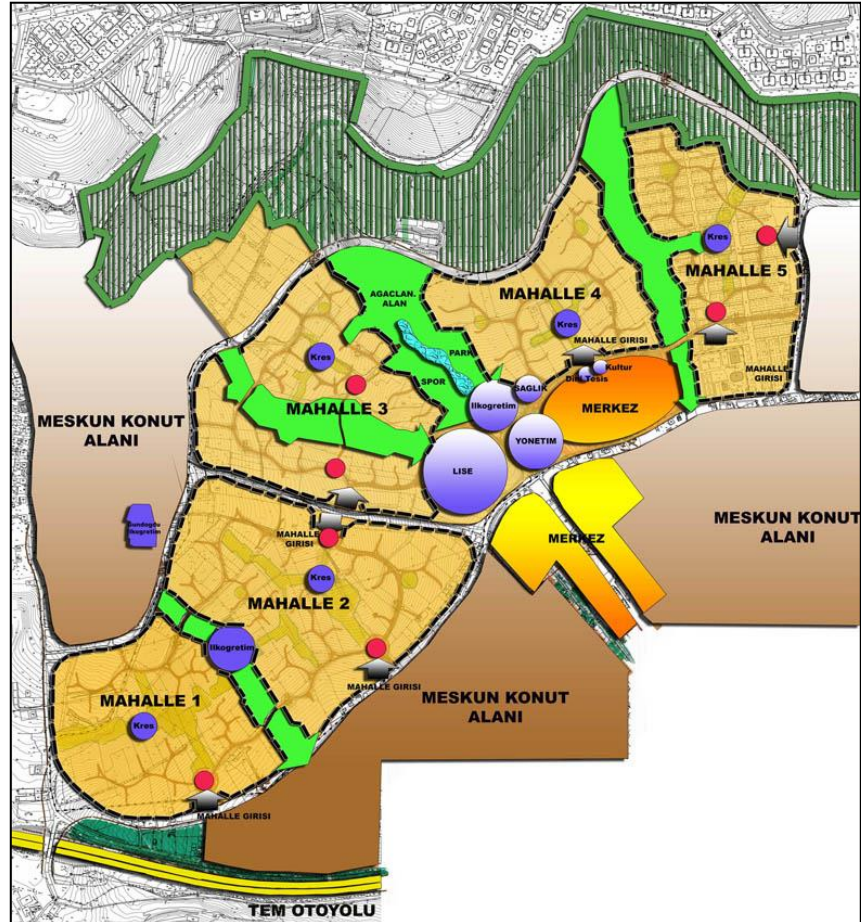
EĞİM YÖNÜ				
EĞİM DERECE		1. güneydoğu doğu güney	2. güneybatı batı	3. kuzeydoğu kuzey kuzeybatı
	1 1. derece yerleşilebilir alan	1. DERECE YERLEŞİLEBİLİR ALAN	Yerleşilebilir, ancak: *yapı-parcel ilişkisi *plan tipi *maliyete bakılarak, bunlarla paralel önlem alınmalı. !	Yerleşilebilir, ancak: *güneşlenme olanakları *rüzgarla ilgili çözüm, önlem *plan tipi, yapı tipolojisi !!
	2 2. derece önlem almak koşuluyla yerleşilebilir alanlar	Yerleşilebilir, ancak: *ulaşım *altyapı *yapı yoğunluğu, plan tipi *maliyet !	!!	Yapılaşmaya açıp açmamak konusunda düşünülmesi gerekli; fayda ve maliyetin karşılaştırılarak bir karara varılması gerekli. ??
	3 3. derece yerleşilemez alanlar	yerleşilebilir, ancak: *ulaşım *doku (topoğrafyaya uyumlu bir yapı düzeni oluşturulması) *yoğunluk (yapı yoğunluğu, zemine getirilecek yük açısından) !!	*yapı tipolojisi *ulaşım *doku (topoğrafyaya uyumlu bir yapı düzeni oluşturulması) *yoğunluk (yapı yoğunluğu, zemine getirilecek yük açısından) !!?	YERLEŞİLEMEZ ALAN
		Eğim yüzdesi açısından önlem alınarak yerleştirilecek		Eğim yönü açısından önlem alınarak yerleştirilecek alan

DOĞAL YAPI SENTEZİ

EŞİKLER

DOĞAL EŞİKLER

TOPOĞRAFİK EŞİKLER

- EĞİM
- ŞEV
- VADİ
- OLUMSUZ YÖNE BAKAN YAMAÇLAR

JEOLojİK EŞİKLER

- KAYALIKLAR
- HEYELEN BÖLGELERİ
- DEPREM KUŞAKLARI
- KUMULLAR

BİTKİ ÖRTÜSÜNE İLİŞKİN EŞİKLER

- ORMAN ALANLARI
- MERA ALANLARI
- TARIM TOPRAKLARI

SU ALANLARINA İLİŞKİN EŞİKLER

- AKARSULAR VE AKARSU YATAKLARI
- SU HAVZALARI
- BATAKLIKLAR
- KUMSALLAR

YAPAY EŞİKLER

FONKSİYONA İLİŞKİN EŞİKLER (Yapılaşmış ve yapılaşmamış alanlar)

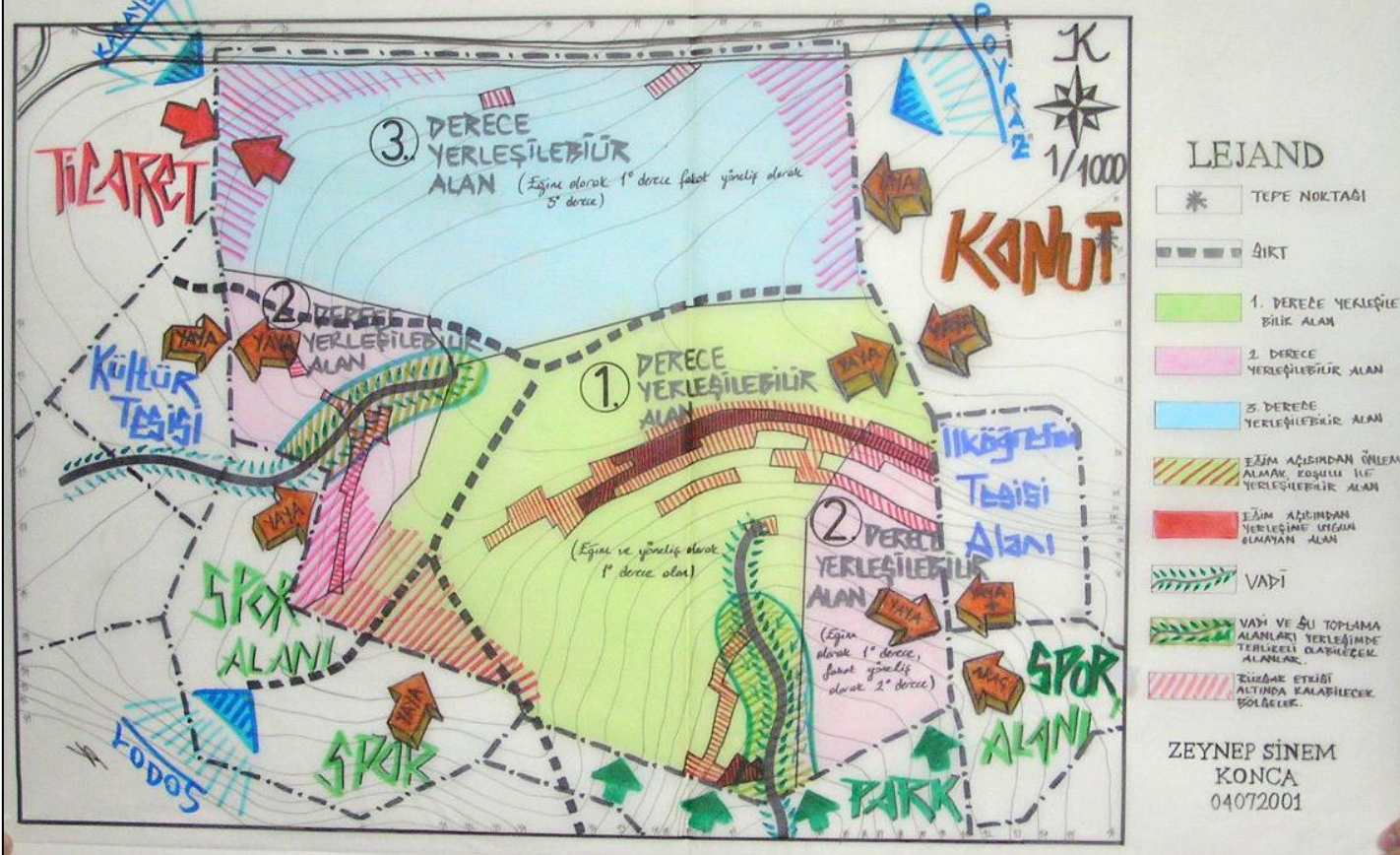
- TARIM ALANLARI
- ASKERİ ALANLAR
- SANAYİ VE DEPOLAMA ALANLARI
- TURİZM ALANLARI
- ULAŞIM ALANLARI (demiryolu, otoyol ve bunlarla ilişkili altyapı tesisleri)
- ULAŞIM FONKSİYONUNA İLİŞKİN DONATILAR (otogarlar, tren istasyonları, havaalanları vb.)
- TEKNİK ve DİĞER ALTYAPI ALANLARI (elektrik santralleri, arıtma tesisleri, çöp toplama alanları ve çöp aktarma istasyonları vb.)
- YAPILAŞMIŞ ALANLAR (kentsel, kırsal yerleşmeler ve çeşitli donatı alanları vb.)
- SİT ALANLARI (doğal, arkeolojik, kentsel SİT alanları vb.)

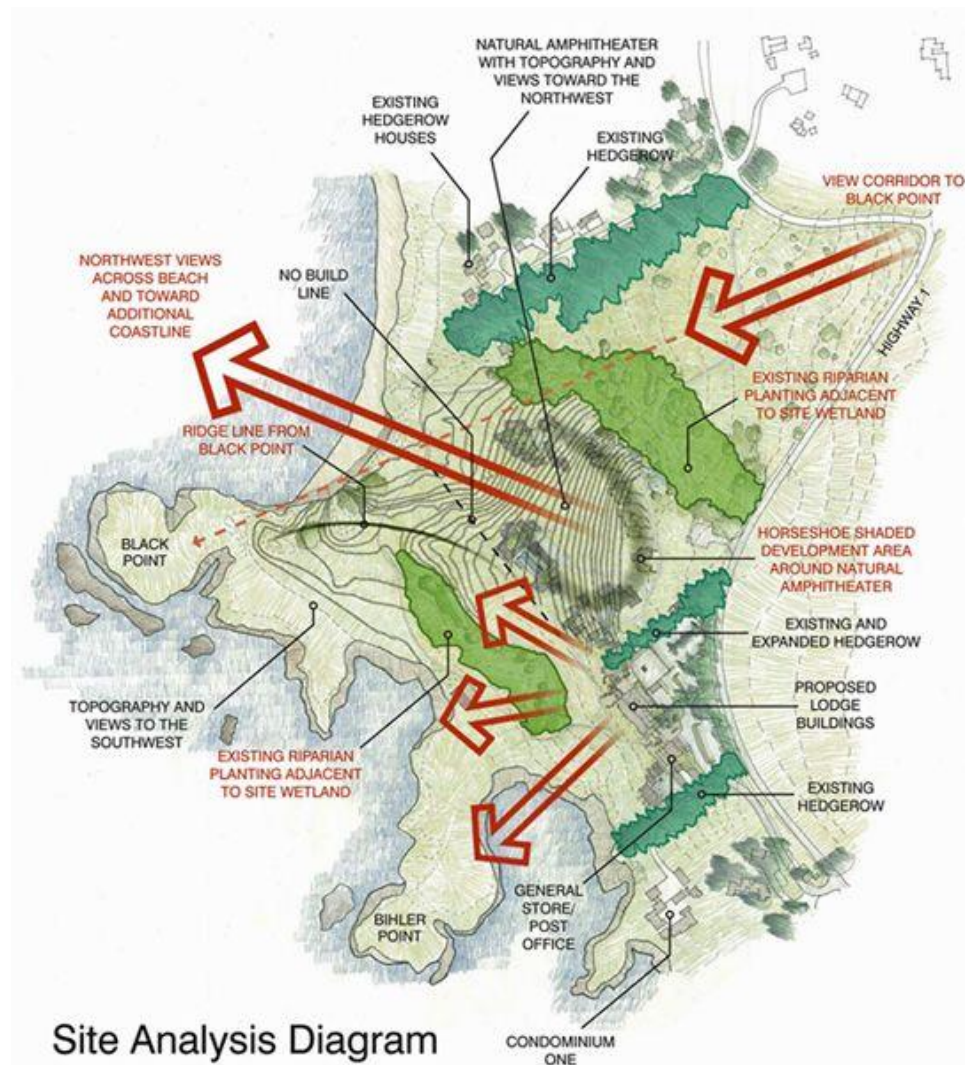
YASAL NEDENLER İLE VAR OLAN EŞİKLER

- YASAL VE YÖNETSEL SINIRLAR (ülke, il, ilçe ve belediye sınırları vb.)
- SİT ALANLARI

Y.T.Ü MİMARLIK FAKÜLTESİ ŞEHİR ve BÖLGE PLANLAMA
BÖLÜMÜ PLANLAMA II STÜDYOSU SENTEZ PAFTASI

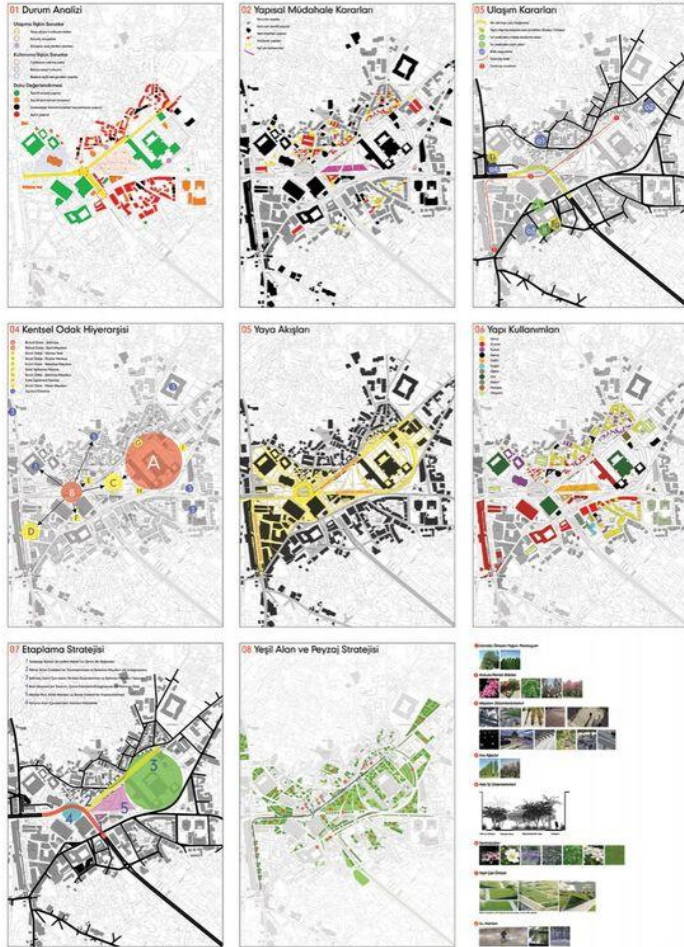
●●●●●○

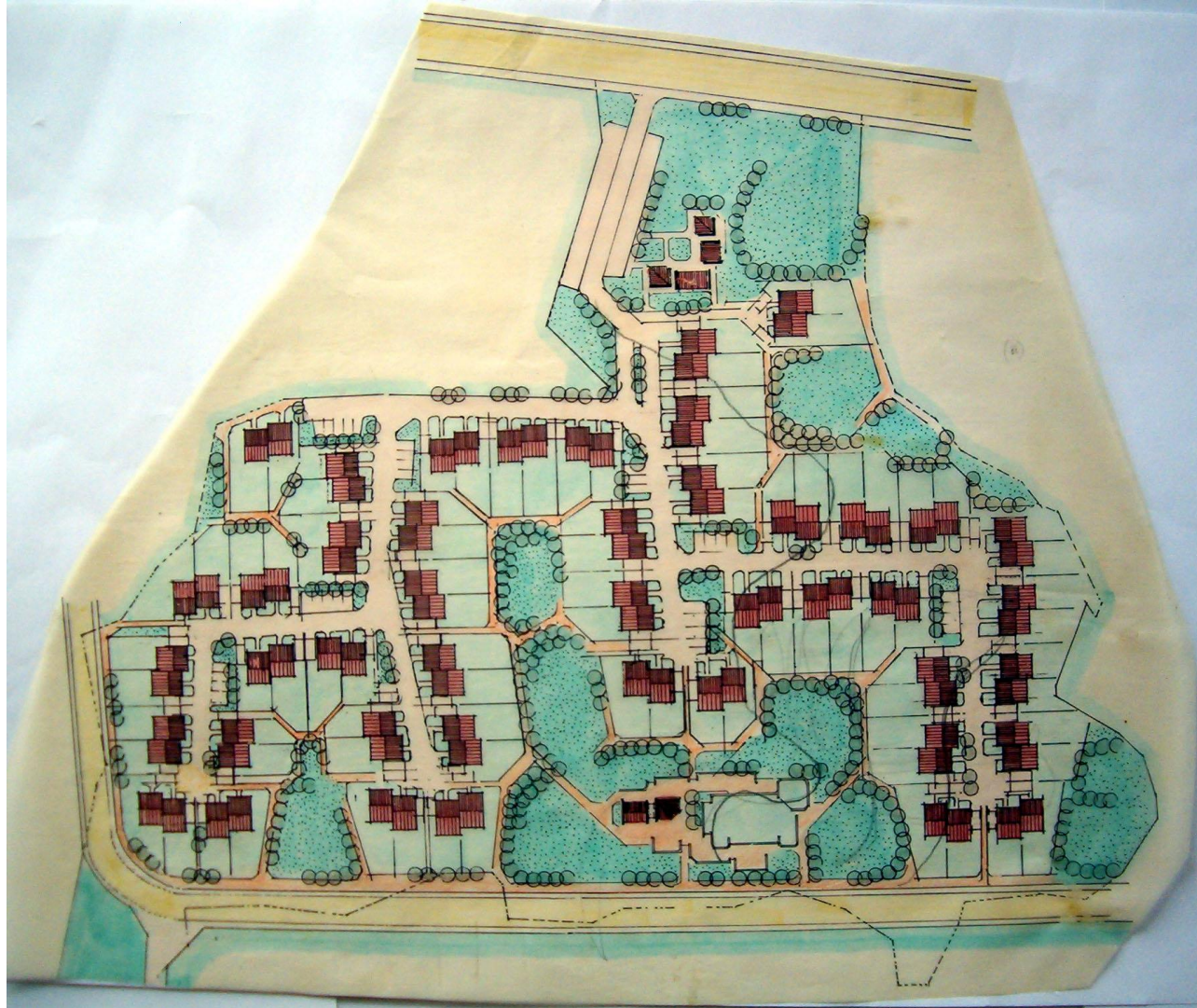

Site Analysis Diagram

ANALİZ 2.1

YAPAY FİZİK ÇEVRE ANALİZİ

- İşlev; barınma, çalışma (tarım, sanayi, hizmetler...) donatı alanları, ulaşım alanları...
- Mevcut doku analizleri, (konut, merkez, yasal/yasadışı, sanayi....)
- Tarihi doku,
- Yapı tipi,
- Kat adedi,
- Yapı durumu,
- Tescil durumu,
- Ulaşım analizleri,
- Silüet analizleri,
- .....

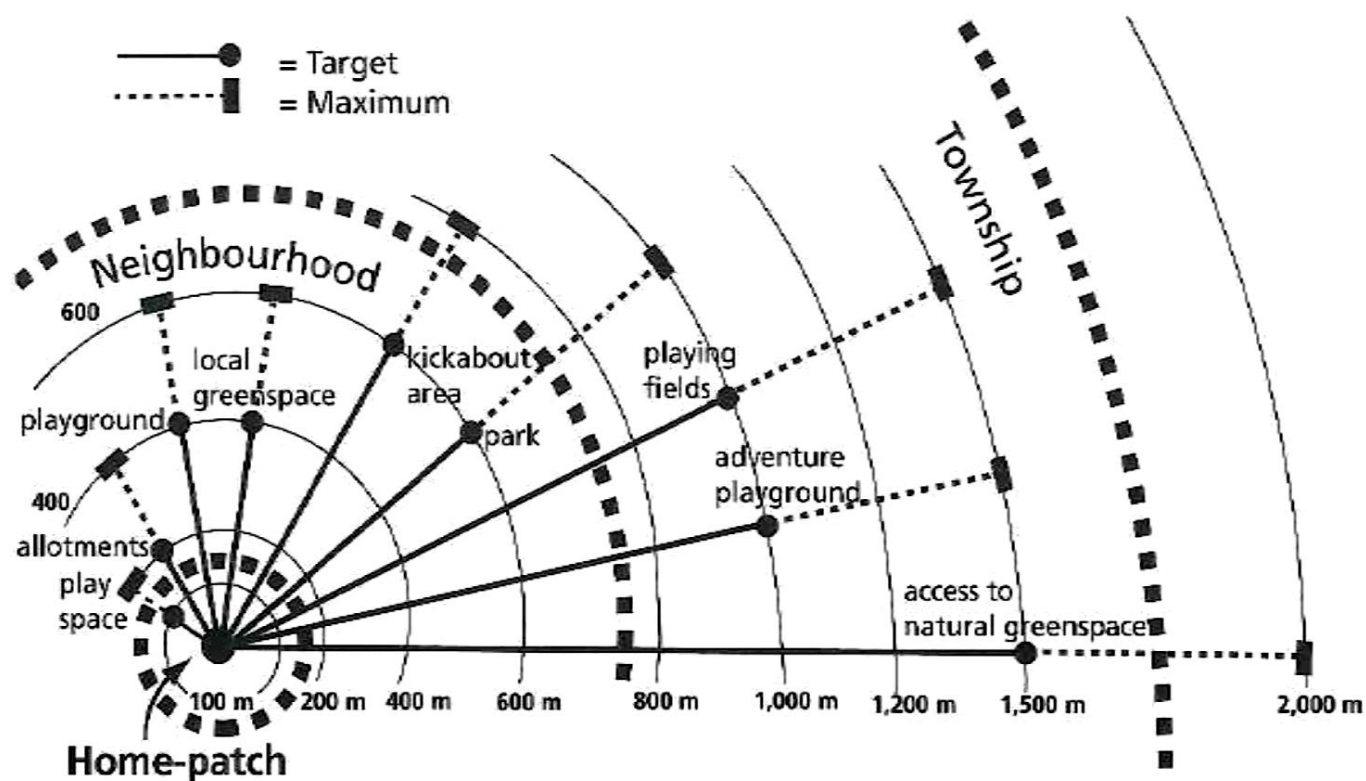

ANALİZ 2.2

TEKNİK ALTYAPI ANALİZİ

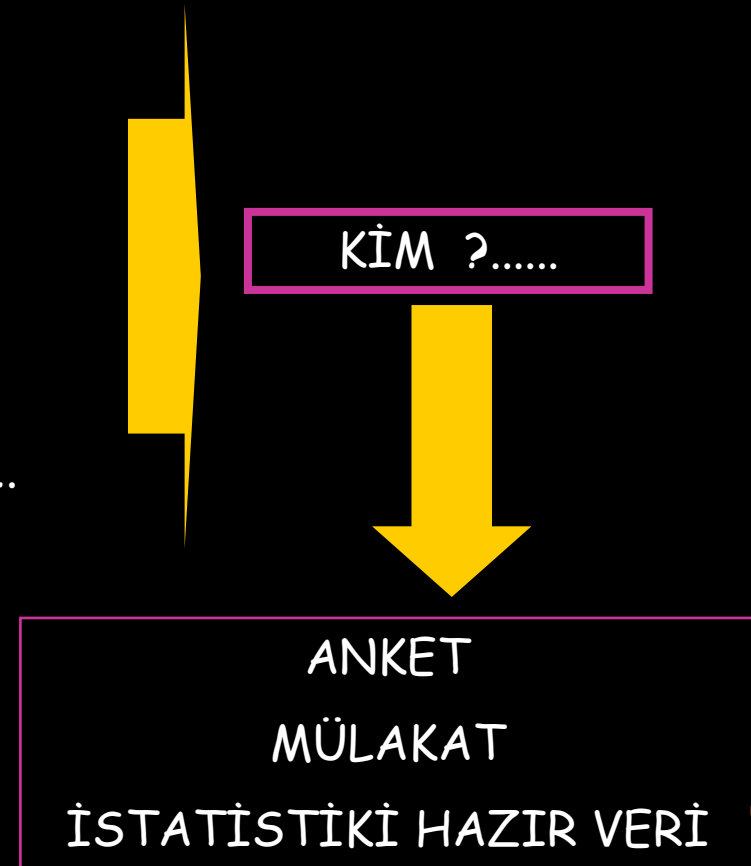
- Topoğrafik haritalar,
- Halihazır haritalar,
- Yol profilleri-ulaşım sistemi,
- Kanalizasyon şebekeleri,
- Elektrik, gaz, iletişim altyapısı,
- Parselasyonların oluşturulması,
- Ağaçların saptanması,

***Access to open space – some
illustrative standards***

SOSYO-EKONOMİK YAPI ANALİZLERİ

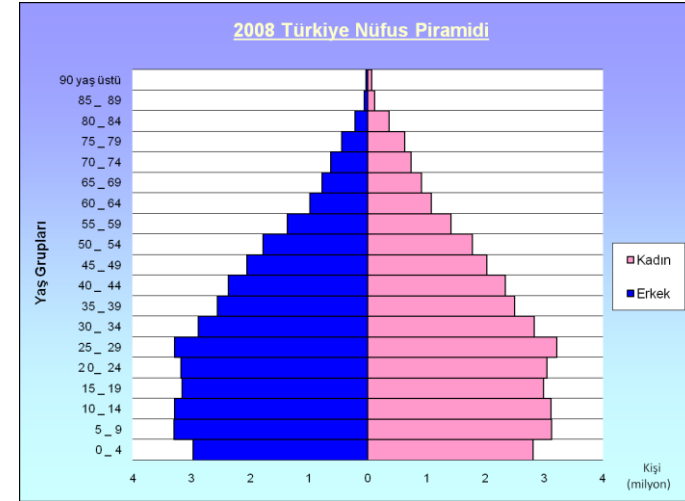
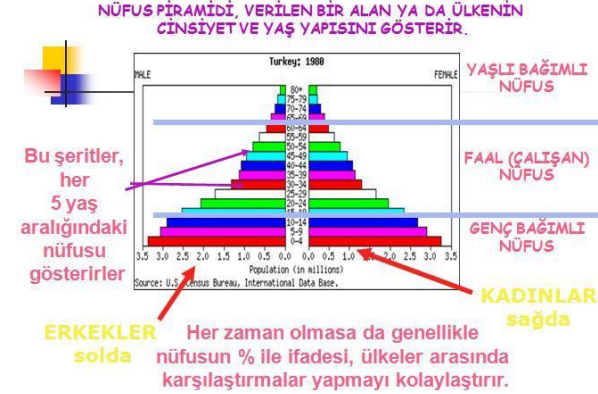
- * NÜFUS
- * SEKTÖREL YAPI
- * EĞİTİM DURUMU
- * GÖÇ
- * AİLE TİPOLOJİSİ
- * GELİR DURUMU.....

ANALİZ 3

DEMOGRAFİK YAPI

- Nüfus büyüklüğü, nüfus artışı. (doğum, ölüm oranları...)
- Yaş gruplarına dağılımı, nüfus piramidi,
- Sektörel dağılım,
- Eğitim, kültür düzeyleri benzeri analizler,
- Etnik araştırmalar,
- Gelir grupları,
- Nüfus hareketliliği, göç,
- Aile yapısı,
- Alışkanlıklar, gelenek ve inançlar,
- Yaşayanların eğilimleri ve gereksinimleri,
- .....

ANALİZ 4

SEKTÖREL ANALİZLER

- Tarımsal üretim yeri, türü, miktarı, niteliği, pazarlaması, elde edilen gelir,
- Sanayi üretimi yeri, türü, miktarı, niteliği, pazarlaması, elde edilen gelir,
- Hizmet sektörü yer seçimi, alt açılımı- niteliği, hizmet hinterlandı, (lojistik, ticaret, kişisel ve toplumsal hizmetler, ulaşım vb.)
- Alt sektörlerin araştırılması,
- Yasadışı sektörlerin saptanması, (içportacılık vb),
- Gelişme potansiyeli,
- Toprak rantı,

ANALİZ 5

YASAL YÖNETSEL ANALİZLER

- Mülkiyet durumu,
- Üst ölçekli plan kararları,
- Yönetmelik sınırları,
- Uluslararası sözleşmeler,
- Yasa, tüzük ve yönetmelikler,
- Kamu ve kişisel hukuk,
- Kısıtlamalar, yasaklar ve teşvikler,
- ...

ÇEVRE VERİLERİ / MAKRO ÖLÇEK VERİLERİ

- * KALKINMA PLANI
- * BÖLGE PLANI
- * ÇEVRE DÜZENİ PLANI
- * NAZIM İMAR PLANI
- * UYGULAMA İMAR PLANI

•FONKSİYON

- * Konut
- * Çalışma
- * Donatı

•YOĞUNLUK

• ULAŞIM

GZFT (SWOT) ANALİZİ

- Güçlü yönler
- Zayıf yönler
- Fırsatlar
- Tehditler

3. SENTEZ

Sorun ve Potansiyel Tanımlama

3a/. Doğal Yapı sentez

- * Yerleşilebilir Alanlar
- * Önlem Almak Koşulu ile Yerleşilebilir Alan
- * Yerleşilemez Alan

HANGİ
COĞRAFYADA
?

3b/. Sosyo-Ekonomik Yapı Sentez

KİM ?

3c/. Çevre verileri

- FONKSİYON
- YOĞUNLUK
- ULAŞIM

4 /. TASARIM SÜRECİ

4a /. BÖLGELEME;

- * Mahalle kavramı,
- * Fonksiyon alanları yer seçimi,
- * yoğunluk,
- * ulaşım,

4b /. YÖNELİŞ;

- * Coğrafya-konut tip.-yoğunluk ve sosyal yapı ilişkisi,
- * Mekan kavramı - algılama ve yönlenme,

4c /. VAZİYET PLANI ve KÜTLE ETÜDLERİ

2. Planlama paradigması deęiřtikçe planlama süreci de deęiřiyor

Planlama Sürecinin Temel Özellikleri

1. Mevcut durumun analizi (Neredeyiz?)
2. Vizyon oluşturma / gidilecek yönü belirleme (Nereye varmak istiyoruz?)
3. Plan yapımı (Oraya nasıl ulaşacağız?)
4. Uygulama
5. İzleme / Monitoring (Doğru yolda mıyız?)

Değersek Geri Besleme

Planlama Sürecinin Temel Adımları

1. Mevcut durumun analizi

- **Veri toplama**
- **Verilerin analizi**
  - Mevcut planlar – yeterlilik ve kısıtlar/sorunlar
  - Mevcut koşullar ve öne çıkan eğilimleri okumak
  - Fırsatlar, tehditler, güçlü yönler ve zayıf yönler
  - Olası senaryolar

Planlama Sürecinin Temel Adımları

2. Vizyon oluşturma / gidilecek yönü belirleme

- Vizyonun formülasyonu
- Amaç(lar): Ulaşılmak istenen ideal gelecek koşulları
- Hedefler: bir amaca ulaşmamızı üzerinden denetleyebileceğimiz ölçülebilir çıktılar
- Politika & eylemler: hedeflere, amaçlara ve sonuçta vizyona gerek ve yeter koşulları sağlayacak biçimde ulaşmamızı sağlayan somut adımlar

Planlama Sürecinin Temel Özellikleri

3. Plan yapımı

- Gelecekteki kullanımları tasarlamak
- Önerilen kamu yatırımlarını belirlemek (altyapı, donatı alanları, müdahale alanları/sektörler)
- Araçları belirlemek (teşvikler, düzenlemeler, kılavuzlar vb.)
- Zamanlama ve etaplama stratejilerini oluşturmak
- Uygulamaya yönelik düzenleme ve koşulları oluşturmak

Planlama Sürecinin Temel Özellikleri

4. Uygulama

- Planın kabulü
- Plan kapsamında kamu tarafından üstlenilen programların (sosyal, ekonomik ...) ve projelerin yatırımlarının sağlanması ve gerçekleştirilmesi
- Gelişmenin fiziksel yönünün de kontrolü (planda tanımlanan kontrol ve yönetim ilke ve ölçütleriyle)

Planlama Sürecinin Temel Özellikleri

5. İzleme ve Değerlendirme / Monitoring

- Performans ve etkilerin izini sürmek / takip etmek
  - Politika ve programlar ne ölçüde uygulanabiliyor?
  - Yönlendirilmekte olan gelişme planla ne ölçüde uyumlu?
  - Vizyon, amaç ve hedeflere uygulamaya konulan somut eylemlerle ulaşılabilir mi?
- Planın izleme ve değerlendirme sonuçlarına göre periyodik olarak güncellenmesi / yeniden düzenlenmesi

